

[Nathalie Lind.]

være i København, og at det skulle være ved det socialmedicinske institut her. Der er vel en åben mulighed for at diskutere, hvor det skal placeres. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at man ikke mindst ved Århus universitet har arbejdet meget med disse spørgsmål, man har haft en arbejdsgruppe, og også studenterne er interesseret i og har været med til at udfærdige en betænkning om, hvordan uddannelsen i almen medicin skal være, og hvordan samarbejdet — for det er, som hr. Kurt Brauer meget rigtigt sagde, den socialpolitiske side af sagen — mellem den praktiserende læge, den sociale sektor og sygehuset skal fungere.

Hvis jeg forstod undervisningsministeren rigtigt, gik ministeren næsten et skridt videre og talte om en obligatorisk uddannelse i almen medicin. Det skulle være en uddannelse, som samtlige studenter skulle have, ikke blot de, der sigtede mod almen praksis. Jeg ser, at der er meget store perspektiver i dette.

Jeg tror, at hr. Camre var inde på noget meget centralt i spørgsmålet om at få stillet den rigtige diagnose. Forholdet er vel, at når der først er stillet en diagnose, kan lægevidenskaben behandle det meget store flertal af tilfældene. Men for den almindelige patient, patienten med visse mindre skavanker, bruger vi måske, fordi vi ikke har den tilstrækkelige viden om, hvordan man griber sagen an i almindelig praksis, i for vid udstrækning kostbare hospitalsundersøgelser for at finde ud af det. Vi må jo ikke glemme, at i dag behandles ca. 80 pct. af samtlige sygdomstilfælde af den alment praktiserende læge, og netop derfor er der brug for forskning og videre uddannelse på dette område.

Jeg kan bekræfte over for hr. Kurt Brauer, at der både er sundhedsmæssige og socialpolitiske hensyn i de tanker, der ligger bag vores forslag. Det er ikke nok alene at uddanne læger i almen medicin, men der er igangsat eller vil blive sat et arbejde i gang under socialministeriet, hvor et udvalg skal arbejde med, hvordan man kan få forskellige samarbejdsmodeller afprøvet både med familielægen, med de sociale myndigheder og vel også med sygehusvæsenet. Det er jo i forholdet mellem familielægen og sygehus-

væsenet, der er manglende koordinering i dag.

Vi har fra venstres side den opfattelse, at dette er et led i den fremtidige planlægning af vores primære sundhedstjeneste. Ikke blot hår vi ønsket spørgsmålet rejst her i folketinget — og jeg håber, det kan behandles i et særligt udvalg, der nedsættes i denne anledning — men vi afholder den 4. februar 1972 en konference på tværpolitisk basis om den primære sundhedstjenestes fremtid, således at fagfolk og politikere kan få lejlighed til at udveksle synspunkter og vi gensidigt kan lære af hinanden.

Jeg takker som sagt for modtagelsen af forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om fastsættelsen af offentlige standarder og normer for det offentliges serviceydelser [af Simonsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VI) findes i tillæg A. sp. 451, fremsættelsen i tidenden sp. 635).

Forslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal): Det forslag, som er til behandling her, har sin baggrund i ønsket om at begrænse stigningen i de offentlige udgifter, og jeg vil til enhver tid hilse velkommen alle de forslag, der forenkler og billiggør en administrativ procedure. Jeg finder endvidere, som det også er fremført af forslagsstillerne, at en udstrakt tilsynsvirksomhed fra centraladministrationens side til dels er overflødig efter gennemførelsen af kommunalreformen. Det ville

[Socialministeren.]

være en positiv udvikling, om man i langt højere grad kunne inddrage kommunerne i tilrettelæggelsen af det institutionsbyggeri, som har så stor betydning for den enkelte kommune.

Jeg mener også, at man uden risiko kan overlade hovedparten af de kontrollerende beføjelser i forbindelse hermed til kommunen. Allerede i dag har kommunerne jo en stor del af arbejdet med projektering af daginstitutioner, idet kommunerne gennemgår det enkelte projekt både på skitse- og totalprojektplanet. Kommunalbestyrelsen modtager fra centralt hold meddelelse om, på hvilke vilkår skitseprojektet kan godkendes, og påser herefter, at den endelige projektering er sket i overensstemmelse hermed. Det vil således ikke være nogen væsentlig forøgelse af kommunernes arbejdsbyrde helt at overlade den tekniske og sundhedsmæssige godkendelse til kommunalbestyrelsen.

En sådan fremgangsmåde vil selvfølgelig kunne medføre visse forskelligheder i den bygningsmæssige standard på institutionerne i de forskellige kommuner, men samtidig vil den give kommunerne større spillerum og udfoldelsesmuligheder. På den måde kan den enkelte kommune tilgodese behov, der måtte være specielle for netop den del af landet, uden at være bundet af meget detaljerede tekniske krav.

Det er imidlertid meget vigtigt, at der ikke sker en sænkning af den pædagogiske standard ved en ændring af den hidtidige godkendelsesprocedure. Man kan derfor, for at tilgodese de bygningsmæssige normer, der er dikteret af ønsket om at opretholde en bestemt pædagogisk standard, ikke undgå at fastsætte generelle normer, som må overholdes af kommunerne. Efter min mening er det utilstrækkeligt bare at stille krav om arealstørrelse og sanitære installationer. Af pædagogiske årsager må kravene være lidt flere, men de må på ingen måde have karakter af detailkrav.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at den nærmere indretning af lokaliteterne må overlades til kommunerne, men man må f. eks. opretholde krav om eksistensen af legepladsmuligheder og andre faciliteter, der ikke kan undværes i det pædagogiske arbejde.

Jeg er endvidere enig med forslagsstillerne i, at det må kunne overlades til kommunerne at normere personale ved de enkelte daginstitutioner. Jeg kan imidlertid ikke gå ind for, at personalenormen som sådan sænkes. Udbygningen af institutionspladserne må ikke gå ud over det pædagogiske arbejde i vore institutioner, i vuggestuer og i børnehaverne. Derfor må kommunerne nok normere personale, men efter generelle retningslinjer, som sikrer, at den fornødne kvalificerede arbejdskraft knyttes til institutionerne.

Som tilfældet er det på daginstitutionsområdet, gælder der også for plejehjemsbyggeri detaljerede bestemmelser, der må opfyldes af bygherren, for at plejehjemmet kan godkendes af socialministeriet. Jeg finder, at også på dette område vil det være hensigtsmæssigt at slække på detailkravene for opførelse og indretning af plejehjem. For ikke at sænke standarden af vort plejehjemsbyggeri mener jeg ikke, at man helt kan undvære visse generelle krav; de må udformes i samarbejde mellem boligministeriet, socialministeriet og sundhedsstyrelsen. Specielt må de lægeligt sagkyndige her have indflydelse på byggeriets udformning.

Så længe der opretholdes en ordening, hvorefter plejehjemsbyggeriet kan modtage støtte i henhold til boligloven i form af statsgaranti og rentesikring, må boligministeriets støtte formentlig gøres afhængig af, at anskaffelsessummen ikke overstiger et nærmere fastsat maksimumsbeløb. Dette skal dog ikke forhindre kommunerne i at bygge, som de vil, men støtten i henhold til boligloven vil altså kunne tænkes begrænset til et bestemt beløb.

Forslaget om harmonisering af refusionsprocenten på plejehjem med refusionsprocenten for kollektive beboelser og beskyttede boliger for ældre synes at bero på en misforståelse. I bemærkningernes sidste afsnit anføres, at kommunerne, som refusionerne i dag er fastsat, stimuleres til at opføre plejehjem i stedet for kollektiver eller beskyttede boliger, fordi refusionsprocenten for sidstnævnte er 37½ mod 75 for plejehjem. Det er korrekt, at staten efter omsorgsloven yder kommunerne refusion med 75 pct. af plejehjemmets driftsudgifter, hvorimod den sociale lovgivning ingen regler indeholder om refusion af almindelige driftsudgifter

[Socialministeren.]

vedrørende kollektivboliger og beskyttede boliger. Omsorgsloven indeholder en regel om, at særlige udgifter til medhjælp for pensionister i kollektivboliger kan afholdes af rådighedsbeløbet efter pensionslovgivningen, dvs. med 75 pct. statsrefusion. En kommune kan imidlertid også være nødsaget til at yde støtte til en pensionist, hvis forhold tilsiger indflytning i en kollektivbolig, men som ikke kan klare huslejen med sin pension og boligsikring. Hjælpen ydes da som et personligt tillæg til pensionen, med andre ord af rådighedsbeløbet og med 75 pct. refusion. Der er således allerede harmoni mellem selve de refusionsregler, der kan anvendes.

I øvrigt er driftsudgifterne pr. plejehjemspatient i almindelighed så høje, at de 25 pct. heraf, som kommunerne selv skal bære, så godt som altid vil overstige en kommunes udgifter til personlige tillæg som tilskud til husleje til en pensionist og andre former for bistand, som kan bidrage til, at pensionisten bliver i eget hjem. Der skulle derfor ikke være nogen særlig tilskyndelse for øjeblikket for kommunerne til at opføre flere plejehjem, end der er brug for.

Jeg er dog helt enig med forslagsstillerne i, at det er ønskeligt at tilskynde til opførelse af andre boligformer for pensionister end plejehjem, og i forbindelse med den revision af omsorgsloven, som forestår i denne samling, vil dette spørgsmål blive drøftet.

Jeg er imidlertid alt i alt yderst positivt indstillet over for forslaget til folketingsbeslutning og kan oplyse, at vi allerede er i gang i socialministeriet med at se på disse forhold.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): I tilslutning til socialministerens indlæg vil jeg gerne fremsætte nogle principielle betragtninger om de problemer, der rejser sig, når man drøfter standarden af offentlige ydelser.

Jeg er ganske enig med forslagsstillerne i, at en kritisk gennemgang af de krav, som staten stiller til kommunerne om omfanget eller standarden af de forskellige offentlige serviceydelser, er et vigtigt led i bestræbelserne på at begrænse stigningen i de offentlige udgifter.

Jeg synes da også, at den tidligere rege-

ring skal roses for det initiativ, den tog, og som resulterede i den både vægtige og inspirerende redegørelse, der blev forelagt her i tinget den 31. august sidste år. Men redegørelsen er kun en del af et større mønster. Den blev betegnet som foreløbig, og den tidligere regering bebudede, at det var dens hensigt at lade foretage en systematisk gennemgang af spørgsmålene vedrørende standardfastsættelsen på de forskellige områder. Jeg kan oplyse, at vi er i gang med at videreføre dette arbejde.

Ved fremsættelsen den 30. november sidste år af finanslovsforslaget for 1972-73 redegjorde jeg for, hvorfor regeringen ikke havde haft mulighed for en tilstrækkelig dybtgående behandling af styrelsernes bidrag til budgetoverslagene for 1973-74 frem til 1975-76, og at man havde udskudt forelæggelsen af budgetoverslagene til februar 1972. Man ville derved få mulighed for at arbejde videre med budgetterne i januar, og dette arbejde er vi også gået i gang med. Regeringen vil gennemgå hvert enkelt budgetområde med henblik på at opnå besparelser eller søge udgiftsstigninger neddæmpet.

Ud over drøftelse af eventuelle ændringsforslag til finanslovsforslaget for finansåret 1972-73 og besparelser på de nævnte budgetoverslag er det endvidere tanken i forbindelse med denne gennemgang at tage fat på et punkt, der hedder iværksættelse af en systematisk gennemgang af standardproblemerne. Parallelt hermed vil vi indbyde kommunerne og amtskommunerne til et nærmere budgetsamarbejde med staten, og standardproblemerne vil også indgå som et vigtigt led i disse drøftelser.

Spørgsmålet om standarden af de offentlige ydelser er i realiteten et spørgsmål om, hvad skatteyderne får for deres penge, og det er igen et led i problemerne omkring tilvejebringelse af en overordnet og langsigtet planlægning af den offentlige sektor. Den så talige stigning i de offentlige udgifter har vist, at der er et stort behov for en sådan planlægning, og debatten omkring perspektivredegørelsen har på tilsvarende måde vist, at der også er en stor offentlig interesse herfor.

Når den overordnede planlægning af den offentlige sektor hidtil har været mangelfuld og utilfredsstillende — ja, man kan måske spørge, om der overhovedet har fundet en

[Økonomi- og budgetministeren.]

sådan planlægning sted — er det vel en konsekvens af det bestående styringssystem. Dette system er skabt i perioder, hvor det offentlige rolle i samfundsøkonomien var langt mindre, end tilfældet er i dag, og det har udviklet sig skridt for skridt uden forud lagte planer og retningslinjer. Jeg tænker herved såvel på opbygningen af den nuværende centraladministration som på spillet mellem statslige og kommunale myndigheder.

Hertil kommer, at de styrende organer næppe i tilstrækkeligt omfang har interesseret sig for udgiftssiden. Det hænger nok sammen med en afgørende forskel mellem den private erhvervssektor og den offentlige sektor. For et privat foretagende er der en meget enkel og simpel målestok for dets indsats: kan de producerede varer og tjenester afsættes til priser, der dækker omkostninger, og herunder give en passende forrentning af den investerende kapital? Det vil sige, at det er prismekanismen, der i sidste instans er den bestemmende regulator. Noget tilsvarende har vi som bekendt ikke, når det drejer sig om det offentlige. Vi er vel alle enige om, at det offentlige ydelser på det sundhedsmæssige område, på undervisningsområdet og på det sociale område m. v. skal stilles ganske gratis til rådighed for befolkningen. Men det er, som om de politiske instanser hidtil kun i mindre grad har interesseret sig for sammenhængen mellem de beløb, der er blevet anvendt i den offentlige sektor, og fordelene i form af de resultater, der er kommet ud heraf. Det er også letforståeligt, for hvorledes skal man vurdere disse resultater i forhold til den anvendte ressourcemængde? Vi kan umiddelbart se, at der anvendes milliarder af kroner på sygehusvæsenet, men vore muligheder for at vurdere, hvad der kommer ud af disse milliardbeløb, er begrænsede.

Her er det, at standardovervejelserne kommer ind. Jeg går ud fra, at diskussionen om standarden af de offentlige ydelser er udtryk for et ønske om at komme nærmere ind på disse sammenhænge imellem vore ydelser, og jeg er derfor glad for denne debat. Det drejer sig ikke blot om de områder, hvor staten og kommunerne i fællesskab tilvejebringer de pågældende offentlige ydelser, f. eks. daginstitutioner og plejehjem,

men også hvor der centralt fastsættes normer for den kommunale virksomhed.

Men det drejer sig også om de områder, der styres 100 pct. af staten som f. eks. den højere undervisning. Alle steder, hvor der anvendes offentlige midler, bør de ansvarlige nøje overveje, såvel om den mængde af ressourcer, der anvendes til de pågældende formål, står i et rimeligt forhold til det, man ønsker, som hvorvidt en forbedring på et særligt område må forventes at få virkninger på andre og beslægtede områder. Hvis der f. eks. sker en forbedring af standarden på de højere læreanstalter målt ved forholdet mellem antallet af studerende og antallet af lærere, er det næppe urealistisk at regne med, at der vil ske en afsmitning på mellemuddannelserne. Og så er det underordnet, om der er tale om statslige eller kommunale områder.

Regeringen lægger stor vægt på at få tilvejebragt et materiale, der kan danne grundlag for en vurdering af standarden af alle de offentlige ydelser, men man erkender også, at det er et vanskeligt og tidkrævende arbejde. Under de påbegyndte budgetforhandlinger vil vi søge at indkredse problemerne nærmere, således at der ved et samarbejde mellem budgetdepartementet og de enkelte departementer kan blive iværksat mere detaljerede undersøgelser. Der vil ikke blive tale om undersøgelser, der skal resultere i store rapporter og betænkninger. Det er for mig mere afgørende, at vægten i det løbende budgetarbejde i højere grad bliver lagt over på disse mere langsigtede problemer. Hermed skal naturligvis ikke være sagt, at vi vil svække den dagsaktuelle budgetkontrol — den kan ikke undværes.

Et vigtigt led i disse undersøgelser bliver det at få klarlagt, hvorledes fastsættelsen af standarden af de forskellige serviceydelser faktisk foregår. Der er selvfølgelig en del standarder, der er fastsat i lovgivningen, men det er ikke dem, der er af interesse i denne forbindelse. Der er også andre standardforbedringer, der umiddelbart er baseret på politiske beslutninger. De er også klare nok. Det, der er behov for, er en belysning af den kæde af standardforbedringer, som tilsyneladende blot er en afspejling af samfundets almindelige udviklingstendenser og derfor noget, vi alle

[Økonomi- og budgetministeren.]

sammen tager for givet, noget, som næsten automatisk får politisk godkendelse. Isoleret set vil sådanne forbedringer næsten altid forekomme rimelige, men vi kan desværre ikke nøjes med at se på dem isoleret. Udgifterne skal jo lægges oven i de øvrige udgifter, og så mærker vi resultatet.

For så vidt angår budgetarbejdet med kommunerne, tror jeg, vi står over for en proces, der må udvikle sig etapevis over en årrække. Jeg er stærkt interesseret i, at vi får afviklet en række af de omstændelige ordninger, som der er peget på i standardredegørelsen fra august sidste år, og jeg mener, at kommunerne og budgetdepartementet i samarbejde med de pagældende ressortministerier bør gennemgå hele systemet på ny. Regeringen har tillid til kommunerne og ser gerne, at der sker en yderligere decentralisering af opgaverne. Motiveringen for, at man i sin tid centralt fastsatte normer for en række af de serviceydelser, som kommunerne har ansvaret for, var vel navnlig et ønske om at give befolkningen adgang til nogenlunde samme ydelser, uanset hvor i landet man bor. Med kommunalreformen og oprettelsen af de større kommuner er vægten af dette argument blevet stærkt reduceret.

For de kommunale ydelser, der delvis finansieres af staten, er argumentet for de centralt fastsatte normer, at det er nødvendigt at holde igen på kommunerne. Jeg tror, at også dette argument er noget overdrevent, og det kan i hvert fald ikke anvendes, efterhånden som vi får omlagt refusionsordningerne til tilskud efter objektive kriterier. Regeringen finder en sådan omlægning ønskelig, og man vil fremme drøftelserne og byrde- og opgavefordelingen. Internt har vi allerede fremmet arbejdet, derved at alle opgaver er blevet samlet hos indenrigsministeren. Den tidligere regering havde placeret byrdefordelingen hos økonomiministeriet, opgavefordelingen hos arbejdsministeriet, mens de øvrige relationer til kommunerne lå hos indenrigsministeriet, og da budgetdepartementet også skulle være med, var der tale om en ikke ringe spredning af arbejdet.

De samlede offentlige udgifter må afstemmes ud fra samfundøkonomiske hensyn, og som led heri bør man stile efter tilveje-

bringelse af 3-årige budgetoverslag for både staten, amtskommunerne og kommunerne. Det behøver ikke at være overslag, der er lige så detaljerede som de årlige budgetter, og de bør også opstilles på en anden måde. I den kommende budgetoverslagspublikation vil statens budgetoverslag for 1973-74 frem til 1975-76 blive opstillet både på den traditionelle måde og fordelt på 25 forskellige formål. Jeg tror, at denne formålsopdeling vil kunne danne udgangspunktet for et samlet offentligt budgetoverslag.

Jeg vil gerne stærkt understrege, at formålet med det arbejde, budgetdepartementet er i gang med på dette område, ikke er et forsøg på nedskæring af standarden på noget bestemt område, det være sig det sociale, sundhedsmæssige eller undervisningsmæssige. Der er alene tale om at tilvejebringe et bedre beslutningsgrundlag for de politiske instanser, og jeg er overbevist om, at man fra politisk side med et sådant forbedret beslutningsgrundlag vil være i stand til at prioritere således, at både hensynet til opretholdelse af standarden af de offentlige ydelser og hensynet til udgifts-siden kan blive tilgodeset.

Inge Fischer Møller: Spørgsmålet om indretning og driften af daginstitutioner og plejehjem berører direkte og indirekte mange mennesker i et velfærdssamfund. På daginstitutioner tilbringer mange børn igennem adskillige år den største del af dagen. På plejehjemmene må patienterne, der oftest er ældre mennesker, opholde sig døgnet rundt. Børnene repræsenterer vores fremtid, plejehjemspatienterne har i den erhvervsaktive del af deres liv bidraget til at skabe det samfund, som vi alle nyder godt af i dag. Det må man have for øje, når man vil diskutere standarden af de ydelser, der skal stilles til rådighed for disse samfundsgupper.

I disse år, hvor væksten i det offentlige udgifter får skylden for landets økonomiske vanskeligheder, og hvor derefter spørgsmålet om styringen af disse udgifter i høj grad er kommet i fokus, er det vel nok naturligt, at der iværksættes en undersøgelse af de processer, som ligger bag standardfastsættelsen af den enkelte offentlige ydelse. Da visse af disse områder i denne henseende hidtil har været relativt uop-

[Inge Fischer Møller.]

dyrkede, er det på forhånd nok rimeligt at gå ud fra, at der vil kunne foretages en vis rationalisering, således at funktioner placeres mere hensigtsmæssigt. Om der kan opnås besparelser, som ikke relativt forringer disse befolkningsgruppers andel i den almindelige velstandsstigning, er måske mere tvivlsomt.

Repræsentanter for det konservative folkeparti har nu fremsat et forslag til folketingsbeslutning om fastsættelsen af offentlige standarder og normer for det offentlige serviceydelser, der opfordrer socialministeren til at overføre en række godkendelses- og normfastsættelsesbeføjelser, for så vidt angår daginstitutioner og plejehjem, fra de centrale myndigheder til kommunerne. I bemærkningerne til forslaget henvises til en redegørelse, som den tidligere finansminister afgav på falderebet den 31. august sidste år vedrørende standarden af offentlige serviceydelser. I bemærkningerne til forslaget hedder det bl. a.:

„Redegørelsen påviste en række områder, hvor en ændring i de administrativt fastsatte regler kan gennemføres med økonomisk fordel uden nogen forringelse af det sociale niveau.“

Jeg har studeret den citerede redegørelse nøje og må tilstå, at det kniber for mig at få øje på dokumentationen for, at de forslag til såkaldte forenklinger, som redegørelsen indeholdt, og som forslagsstillerne står i gæld til, vil kunne gennemføres uden nogen forringelse af det sociale niveau.

Af bemærkningerne fremgår, at det er forslagsstillerne opfattelse, at man af økonomiske grunde f. eks. bør nedsætte personalenormeringerne på daginstitutioner. Det er muligt, at en sådan foranstaltning kan blive nødvendig, men man kan under ingen omstændigheder hævde, som forslagsstillerne gør det, at man ikke forringer det sociale niveau ved en sådan foranstaltning. Det tilsvarende gælder, så vidt jeg kan se, forslaget om at give kommunerne friere hænder med hensyn til fastsættelse af standarden for indretning af daginstitutioner og plejehjem.

Det er formentlig fremgået, at jeg personlig ikke ser slet så optimistisk på det fremsatte forslag og dets konsekvenser som forslagsstillerne.

Hvad angår spørgsmålet om at overlade de nævnte beføjelser til kommunerne, er der vel imidlertid blot tale om en simpel konsekvens af de tanker, som ligger bag kommunalreformen og socialreformen. På dette punkt kan jeg i og for sig ikke være uenig. En afgørende forudsætning må imidlertid være, at den centrale styring af disse områder ikke slækkes til skade for det sociale niveau. Kommunernes fremtidige administration på disse områder må derfor ske i henhold til centralt fastsatte normer. Hvor detaljerede disse skal være, kan vi drøfte i udvalget.

Ifølge forslaget opfordres socialministeren også til at harmonisere refusionsprocenterne for plejehjem med refusionsprocenterne for kollektivboliger og beskyttede boliger for ældre. Efter forslagsstillerne opfattelse ville en sådan foranstaltning forhindre, at kommunerne stimuleres til at opføre plejehjem i stedet for kollektivboliger eller beskyttede boliger for ældre. Denne opfattelse beror på en misforståelse, som socialministeren jo lige har redegjort for.

Lennart Larson: På venstres vegne hilser jeg forslaget til folketingsbeslutning velkommen. Forhåbentlig sættes der ved forslagets behandling punktum for de uheldige forhold, der eksisterer på de omhandlede områder, og som den forrige regering tog initiativ til at få afhjulpet i forståelse med de kommunale organisationer.

Jeg tillader mig også at erindre om mit tidligere spørgsmål til budget- og økonomiministeren om reduktion af centralforvaltningens krav over for kommunerne vedrørende institutionsbyggeri. Ministeren accepterede ved den lejlighed, at problemstillingen var rigtig.

Det er derfor glædeligt at høre, at både socialministeren og budget- og økonomiministeren tager del i problemerne på denne måde og understreger alvoren i, hvad det betyder for hele vor udvikling og hele vor måde at administrere på fremover. Som budgetministeren slog fast, må det nuværende system karakteriseres som lidet heldigt i betragtning af de økonomiske og tekniske og andre urimeligheder, det har medført.

Jeg vil gerne pege på, hvor ofte det tager op til 6, 7, 8, 9 år og måske længere at få

[Lennart Larson.]

gennemført ganske bestemte byggerier, og jeg vil også pege på, at en sag kan vandre 2, 3, 4, 5 gange igennem de samme institutioner. Det giver jo en forældelses- og en forsinkelsesproces, og det er folketingset, der har ansvar for denne forsinkelse.

Vi er nødt til at få ændret den hidtidige praksis, dels ved ændring af administrativt fastsatte normer og standarder og dels ved de mere langsigtede løsninger, der kræver lovændring, f. eks. med hensyn til tilskudskriterierne, og jeg vil gerne fastslå, som det også er nævnt af forslagsstillerne, at dette drejer sig ikke om nogen forringelse af de sociale ydelser; tværtimod. Ved en fornuftig tilrettelægning — og dér er jeg uenig med den socialdemokratiske ordfører — og en fornuftig behandling af samfundets midler vil der være muligheder for besparelser, der netop i stedet vil kunne gøre indsatsen betydelig bedre på disse områder og få opgaverne løst i et rimeligt omfang og på en tilfredsstillende måde både menneskeligt og miljømæssigt. Det er altså ikke nogen forringelse, der er tale om; der er tale om at hjælpe flere mennesker ud fra de samme midler. Jeg vil sige, at det er jo ikke alene en støvsugerbande, vi skal opspore besparelsesmuligheder i finansloven for, vi skal også jage disse gamle traditioner, der har overlevet sig selv, og derfor er det vigtigt, at man får en målsætning og en nytænkning. Da budget- og økonomiministeren var så venlig at rose den forrige regering, vil jeg da også gerne rose ministeren og denne regering for den måde, hvorpå man har taget fat på ressortområderne, som gør, at man har muligheder for klart at kunne over-skue og klart at kunne se, hvorledes problemstillingerne skal løses fremover.

Noget af det, der er meget væsentligt for mig, er i hvert fald, at man får en nytænkning og en anden målsætning ind, og at man får placeret ansvaret og beslutningen sammen. Det er jo gang på gang, vi møder det både inden for staten og inden for kommunerne, at systemet fuldkommen forflygtiger ansvaret i denne række af instanser af politikere og embedsmænd, kommuner og stat, der hele tiden skal impliceres i en affære. På den måde har vi ikke mulighed for at placere det ansvar, der skal placeres, og det må høre op nu.

I den betænkning, der kom fra boligministeriet i 1967, hedder det i vejledningen:

„For den enkelte bygherre og den enkelte tekniker kan det være svært at følge med i udviklingen inden for plejehjemsbyggeriet.“

Den giver netop udtryk for en „vi alene vide“-indstilling inden for staten, som står i modsætning til vor nuværende målsætning.

Det må være rigtigt at uddelegere ansvaret til kommunerne, at få ansvaret for de tekniske normer ud, hvor det skal ligge. Jeg skal ikke komme nærmere ind på en række af de detailkrav, der stilles i denne betænkning, men jeg vil gerne sige, at man skal ikke fastsætte disse detailkrav fra statens side, og det er vel i det hele taget et spørgsmål, om man skal fastsætte generelle normer, i hvert fald generelle tekniske normer. Det længste, man kan gå fra centralforvaltningens side, må vel være at fastsætte funktionsnormerne, de funktionsnormer, der skal til for f. eks. at få et syge- og plejehjem til at fungere. Man skal vel ikke gøre det helt så rundt, så man siger, at det er miljøet på syge- og plejehjemmet, og det er frisk luft og varme og lys, der skal til, men det må i hvert fald have så ringe et omfang, så det ikke står imod hele den tekniske udvikling. Funktionsnormerne skal tage sigte på, hvorledes man ønsker miljøet i plejehjemmene, men bør aldrig gå ned i de enkelte detailnormer som f. eks. til at fastsætte gangbredde og tykkelse på døre osv. Der sker en kolossal udvikling inden for byggeteknikken, og vi har meget dygtige arkitekter og ingeniører, der følger denne udvikling, men det bremser udviklingen, når man får fastsat normer, der går ned i disse detaljer og petitesser. Derfor må konklusionen vel for så vidt være, at kommunerne skal og må tage ansvaret for de generelle tekniske krav.

Jeg vil også gerne pege på, at der i dag foreligger to undersøgelser for kommunerne, en fra Holstebro og en fra Odense kommune; en publikation fra Odense kommune, der hedder „Plejehjemsproblemer i Odense“, og som er udgivet af Odense magistrats 3. afdeling i februar 1971, indeholder et meget vigtigt materiale til bedømmelse af forholdene.

Jeg har peget på forskellige problemer og

[Lennart Larson.]

anbefaler, at man fjerner de omhandlede krav fra centraladministrationens side, ved at man får en bedre forvaltning og opnår besparelser, der kan anvendes til oprettelse af flere plejehjemspladser til en lavere pris for institutionsbyggeri.

Med hensyn til beføjelsen til at normere personale mener jeg også, at den må overdrages kommunerne, og jeg vil gerne sige, at normeringen er afhængig af, at plejehjemmene er rigtigt indrettet, og desuden af, hvad det er for patienter, man behandler. På en række områder vil man kunne lette patientmiljøet på stedet ved at give personalet medbestemmelse og medindflydelse på indretning og ved at have det rette personaleantal, der må rette sig efter kommunernes antal af pensionister og disses behov for pleje. Det må være igennem medbestemmelsen og medansvaret, man løser opgaverne og finder ud af, hvad der passer bedst ind i den enkelte situation.

Hvad angår tanken om at overlade fastsættelsen af offentlige plejehjems standard til de kommunale myndigheder, vil jeg give udtryk for fuld enighed med forslagsstillerne og vil i den forbindelse nævne, at kommunerne inden for skolebyggeriet i mange tilfælde har fundet frem til en god standardisering, hvilket vel også skulle være muligt inden for syge- og plejehjemsbyggeriet. Det er vigtigt, at man forsker og kommer videre i udviklingen i stedet for bare at stille krav, der forældes med en kolossal hurtighed.

Med hensyn til harmoniseringen af refusionsprocenterne er jeg ligeledes enig med forslagsstillerne. Der ligger også en stor del af løsningen af problemerne heri. Der vil jeg gerne sige til den socialdemokratiske ordfører, at det er meget væsentligt, hvis man får denne harmonisering, at man får den lavet, som økonomiministeren også var inde på, efter objektive kriterier, så man får bygget det rigtige miljø op omkring mennesker f. eks. inden for hele syge- og plejehjemssektoren, beskyttede boliger, daginstitutioner osv. Det er meget væsentligt,

at en kommune selv kan tage stilling til efter objektive kriterier, om det er syge- og plejehjemspladser, om det er geriatriiske afdelinger, om det er daginstitutioner, om det er beskyttede boliger, der er behov for, og derigennem være med til at udbygge samfundet på en helt ny måde, bl. a. bygge visitationsordningen op, som er meget væsentlig for, hvor mange mennesker man har mulighed for at behandle, og gøre det på den rigtige måde. Også alle disse problemer indgår i den nævnte Odenseundersøgelse.

Jeg skal slutte med at anbefale forslaget, idet jeg håber på en positiv udvalgsbehandling og med henblik på de ting, der er nævnt fra forslagsstillerens side, fra socialministerens og fra økonomiministerens side, håber, at man får en del af denne nytænkning med, således at man kan få løst problemerne.

Noget, jeg synes er meget vigtigt som grundlag for et sådant udvalgsarbejde, er, at man lærer af de erfaringer, kommunerne har høstet med hensyn til disse problemer. Det er jo trods alt de lokale socialforvaltninger og læger, der har problemerne inde på livet hver dag, det er dem, der har skoen på og ved, hvorledes problemerne skal løses. De kunne sikkert vejlede udvalget en hel del.

Dahlgaard: Der er mange paradokser inden for den del af samfundsøkonomien, som varetages af det offentlige. Skoler og uddannelsesinstitutioner har flere lærere end nogen sinde, men alligevel er der lærermangel. Det skyldes ikke alene, at der er kommet flere elever og studerende, det skyldes i endnu højere grad, at de enkelte underviseres undervisningspligt gradvis reduceres, og at der sker en standardstigning i form af et større lærerforbrug pr. elev og pr. studerende.

På boligområdet, hvor det offentlige jo også har en bestemmende indflydelse på, hvad der foregår, har vi flere boliger og flere kvadrater bolig end nogen sinde i forhold til befolkningens størrelse, men alligevel har vi utilfredsstillende boligfor-

[Dahlggaard.]

hold. Der er mange grunde til det, men én af dem er en stærk standardstigning. Der er nogen, der mener, at der inden for et så kort tidsrum som de sidste 5 år er sket en standardstigning på over 50 pct. i nybyggeriet i form af større boliger, bedre udstyr og bedre materiale, bedre udenomsforhold osv.

Forslagsstillerne peger især på de problemer af beslægtet art, som foreligger for daginstitutioner og plejehjem. Forslagsstillerne har altså ønsket at pege på et generelt problem, og når det netop er daginstitutioner og plejehjem, man har taget frem, er det, fordi man har en formodning om, at her er der praktisk mulighed for forholdsvis hurtigt at nå frem til nye fremgangsmåder ved fastsættelsen af standarder og normer.

Men vi befinder os altså i et køsamfund. Der er kødannelse foran vuggestuer og børnehaver. Der er kødannelse foran visse lukkede uddannelser og uddannelser med utilstrækkelig kapacitet. Der er kødannelse foran plejehjem og forsorgsinstitutioner, og der er kødannelse foran boliger til overkommelige priser. Disse kødannelse kan ikke altid undgås. Samfundsudviklingen skaber bestandig nye behov, også nye behov for kollektive goder, som man kalder det, og når de ikke altid kan dækkes umiddelbart, når de opstår eller pludselig eksploderer i omfang, ja, så skyldes det ikke altid dårlig planlægning.

Men en væsentlig grund til kødannelserne er også standardforbedringerne, og jeg mener, at nøgleordet i bemærkningerne til forslaget er fremhævelsen af, at man ikke altid kan henvise til bestemte beslutninger om at foretage den højnelse af de offentlige ydelsers kvalitative standard, som rent faktisk finder sted.

Det er jo i virkeligheden en ganske alvorlig mangel i styringen af den offentlige virksomhed, der her peges på. Jeg hilser derfor med tilfredshed, at der nu er fremkommet denne redegørelse fra arbejdsgruppen vedrørende centraladministrationens organisation, som i fortsættelse af synspunkter, der lå i svøb også i perspektivplanredegørelsen, behandler væsentlige problemer med sigte på en sikrere styring af den offentlige virksomhed.

Jeg vil gerne takke økonomi- og budgetministeren for de bemærkninger, han har taget anledning af forslaget til at fremkomme med i dag; jeg ville ønske, at økonomi- og budgetministeren i løbet af den resterende del af folketingssamlingen på et eller andet tidspunkt ville fremkomme med en redegørelse her i folketinget på grundlag af den betænkning, jeg netop har nævnt. Jeg tror, at folketinget ville have stor interesse i en debat om de synspunkter på styringsproces og administration, der er indeholdt i denne betænkning, og jeg tror, økonomi- og budgetministeren ville have støtte af en sådan debat i det ansvarsfulde arbejde, han har med tilrettelæggelsen af de administrative forhold inden for den offentlige administration.

Et væsentligt forhold i relation til det forslag til folketingsbeslutning, som er til behandling, er, at den faglige ekspertise inden for de enkelte områder og altså også inden for daginstitutioner og plejehjem gerne vil gøre alt bedst muligt og ofte indgår en naturlig alliance med organisationsprægede interesser. Man tænker ikke altid tilstrækkeligt på dem, der står i køen uden for institutionerne og måske aldrig når frem, man koncentrerer sin omhu om dem, der er kommet ind, og som man ønsker skal have det bedst muligt. At finansieringen sker via skatterne, og det vil altså sige, også skatter fra dem, der står udenfor i køen, har de faglige eksperter ikke altid grund til at tænke over; vort administrative system henlægger jo gerne overvejelser af den slags ting til andre instanser end de faglige.

Der er utvivlsomt et generelt behov for et nærmere samvirke mellem den faglige sagskundskab på den ene side og de i økonomisk og politisk henseende ansvarlige på den anden, og dette samvirke er jeg enig i — det ligger jo bag forslagets tankegang — kommer ofte lettest i stand på det lokale plan, altså i kommunerne.

I denne forbindelse vil jeg gerne fremhæve et ganske værdifuldt dokument, som Kommunernes Landsforening den 13. december i fjor har udsendt til kommunalbestyrelserne. Det drejer sig om muligheden for at påvirke folkeskolens lærerforbrug og giver kommunerne vejledning med hensyn til de faktorer, der kan tages i betragtning,

[Dahlggaard.]

hvis man vil økonomisere med lærerforbruget på en fagligt og pædagogisk forsvarlig måde. Af særlig interesse synes jeg det er, at dokumentet fremhæver kommunalbestyrelsens, altså det i politisk og økonomisk henseende ansvarlige organs, styrende funktion i forhold til de faglige myndigheder. Jeg har ofte iagttaget, at netop de kommunale organisationer i høj grad — og i højere grad end de enkelte kommuner og de enkelte amtskommuner — er opmærksom på de problemer, som samspillet mellem standardfastsættelse, kødannelse og økonomi rejser.

Selv om det foreliggende forslag i og for sig er led i en større sammenhæng, er vi i det radikale venstre ikke uenige i, at det kan være forsvarligt at indkredse daginstitutionerne og plejehjemmene til særskilt behandling. I denne forbindelse er vi også enige i, at det kan være rimeligt at se på spørgsmålet om harmoniseringen af de procenter, som staten anvender ved refusion af kommunale udgifter til forskellige beslægtede institutioner.

Men jeg vil gerne fremhæve, at det i denne forbindelse også kan være hensigtsmæssigt at lade spørgsmålet om uddannelse og aflønning af hjemmehjælpere og husmoderafløsere indgå i overvejelserne. Der er ikke tvivl om, at anbringelse på institution særlig af ældre i mange tilfælde kunne undgås eller udskydes til glæde for de pågældende, hvis man fik løst det flaskehalsproblem, som mangelen på hjemmehjælpere og husmoderafløsere frembyder. Men ind i billedet kommer naturligvis så også, at jo længere vore ældre medborgere kan passes i deres hjem, jo mere kommer plejehjemmene til at koncentrere deres indsats om dem, der har det allervanskeligst; det er jo et forhold, som også må tages i betragtning, når man vurderer standarden og normerne for plejehjems indretning og personalenormering.

Jeg skal på det radikale venstres vegne tilsiige medvirken ved forslaget's behandling.

Kurt Brauer: Vores sympati for det konservative forslag kan være på et noget mere begrænset areal, end det har været

tilfældet med de tidligere ordføreres. Man må dog sige, at hovedtanken, hovedideen, motivationen for forslaget, er ganske udmærket, og vi kan tilslutte os den.

Vedrørende det første punkt om at overflytte den tekniske og sundhedsmæssige del af godkendelsen af daginstitutioner til de kommunale myndigheder, sådan at detailkrav ophæves og der alene fastsættes enkelte generelle normer, vil vi sige, at det har vi megen sympati for. Det nævnes i bemærkningerne til forslaget, at man er gået helt ned til spørgsmålet om haner til spuleslanger og den slags i de normer, som er lavet herindefra, lavet centralt, og det er da meget oplagt, at vi bliver nødt til at kigge på den slags ting. Men når vi skal behandle dette problem i dets helhed, bliver vi nødt til at erkende, at vi har alle disse detaljerede normer, ikke fordi vi har haft lyst, det er jo ikke bare parkinsonisme, der har fået os til at lave alle de normer, men fordi de mange gange har været bitre nødvendigheder. Vi har simpelt hen ikke kunnet få standarden bragt derop, hvor vi gerne ville have den, hvis ikke vi centralt herfra har dirigeret kommunerne til at gøre det. Og sådan har vi stadig væk en del områder, hvor det ser ud, som om den eneste måde, vi kan trænge igennem med vore sociale ydelser på, med den standard for de sociale ydelser, som vi mener vi er forpligtet over for vælgerne til at lave, er ved at tvinge kommunerne ved hjælp af normer og standarder, som er centralt udformet.

Vi har altså sympati for tanken om, at vi kommer væk fra petitesserne og nøjes med enkle og generelle normer, som det må være nemmere at arbejde med.

Med hensyn til at overdrage kommunerne beføjelsen til at normere personale ved den enkelte daginstitution er det selvfølgelig dér, vi i socialistisk folkeparti har vore største betænkeligheder. Fra Dansk Socialrådgiverforening har socialministeren modtaget et brev af 11. januar i år i denne sag, og en kopi af brevet er sendt til de politiske partier her i folketinget. Det hedder i brevet:

„Undersøgelser på daginstitutionssområdet har netop understreget, at det er nødvendigt med et tilstrækkeligt antal

[Kurt Brauer.]

uddannede socialpædagoger, såfremt institutionerne skal virke som en socialt forebyggende faktor“.

Her kommer vi netop til noget centralt. Hvis vi tror, vi kan spare nogle penge ved f. eks. bare ganske beskedent at nedsætte kravene til de medarbejdere, vi skal have på disse institutioner, kan vi risikere, at vi får udgifterne på en anden måde, fordi de sociale institutioners værdi som forebyggende faktor daler; så møder vi bare udgifterne et andet sted i vort sociale system, og så har vi ikke sparet. Jeg tror, at man roligt kan indstille sig på netop at ofre meget, meget store summer på forebyggende socialpolitik, som det da også er omtalt i regeringens tiltrædelsestale. Der nævnes udtrykkeligt, at man vil sætte ind på en forebyggende socialpolitik, og jeg tror virkelig på, at man ved at investere i en forebyggende socialpolitik vil kunne spare enorme summer senere hen i det sociale system. Hvis man kan standse det sociale tilfælde meget tidligere på den sociale deroutes vej, vil vi få meget, meget store indtægter til det danske samfund.

Der er videre i forslaget tale om at overlade fastsættelsen af plejehjems standard til de kommunale myndigheder, og jeg vil mene, at den filosofi omkring området, som jeg her har lagt frem i relation til de øvrige punkter, passende bør anvendes over for dette punkt også.

Tanken om at harmonisere refusionsprocenten for plejehjem med refusionsprocenten for kollektive beboelser og beskyttede boliger for ældre har vi også megen sympati for i socialistisk folkeparti.

Kan hr. Simonsen ikke rose sig af andet, så kan han rose sig af, at han var den, der fik økonomi- og budgetministeren til at holde sin forelæsning for et øjeblik siden netop om planlægningsproblemer, om budgetproblemer her i folketinget. Jeg kunne også have lyst til, at vi engang fik en debat ikke alene om administrationens tilrettelæggelse, men også om måden at budgettere på. Jeg synes, det var en overordentlig spændende tale, økonomi- og budgetministeren holdt. Han skal have tak for den, og han skal vide, at der i socialistisk folkeparti er en meget stor interesse, og det fremgik da også af hr. Poul Dams tale under finans-

lovdebatten, for den slags problemer. Det var vist under den debat, at ordet „kulegravningssjak“ blev opfundet, og der er altså fortsat i socialistisk folkeparti en vilje til at arbejde meget intenst med disse problemer.

Rejsebudgetter er ikke noget, der ligefrem er populært, når det drejer sig om offentlige personligheders rejser rundt omkring i denne tid, men jeg kunne nu alligevel tænke mig at bede økonomi- og budgetministeren om at tage en rundrejse, og hvis jeg skulle hjælpe ham med planlægningen af rejsen, ville jeg sige til ham, at han først og fremmest skulle tage på besøg med samt sine embedsmænd hos Danmarks ambassadør ved De Forenede Nationer, Otto Borch. Han har for nylig afsluttet et stort og fortjenstfuldt arbejde vedrørende De Forenede Nationers arbejdsgang og budgetteringsmetoder, og her har han bl. a. beskæftiget sig med et system, som man i USA kalder PPBS; det står for sådan noget som Planning Programming Budgeting System. Det er en umådelig interessant dims, dette PPBS. Jeg har haft lejlighed til at arbejde lidt med det i De Forenede Nationers 5. udvalg, og jeg tror virkelig, at der er noget her, som vil kunne hjælpe økonomi- og budgetministeren i hans videre arbejde med disse problemer.

Økonomi- og budgetministeren var jo inde på det vanskelige ved at lave målestokke for det offentliges indsats, det vanskelige ved at måle værdier af en indsats, man har gjort fra det offentliges side, og netop PPBS-systemet beskæftiger sig med denne problematik på en meget interessant facon. Selvfølgelig er en del af vurderingen af resultaterne af en offentlig indsats til syvende og sidst politik. Det er en politisk afgørelse, hvilken værdi en offentlig indsats har haft, men der er altså også muligheder for at lave egentlige målestokke, som praktisk kan anvendes.

Det system, jeg har omtalt, består i kort-hed, så vidt jeg har forstået det, i, at man budgetterer lodret: man laver sig et program for en opgave, man gerne vil løse, og derefter laver man et særligt budget for denne opgave. Man har altså ikke pensionerne for et helt ministerium, lønningsudgifterne for et helt ministerium; man hæfter de udgifter på, som netop tilhører den op-

[Kurt Brauer.]

gave, man politisk har besluttet sig for at løse, og derved får man et meget bedre overblik. Samtidig laver man noget, som kræver politisk mod. Man laver alternative planer og lader politikerne vælge mellem alternative planer for opgavens løsning, og så laver man i øvrigt rullende 5 års planer; man fører de alternative planer à jour og offentliggør, hvilke resultater det ville have haft, hvis oppositionens plan var bragt i anvendelse, og man offentliggør, hvilke resultater det faktisk har haft nu, hvor regeringens plan er blevet bragt i anvendelse. Disse planer føres løbende à jour, og man kan ændre på dem undervejs, efterhånden som man opdager sine fejltagelser. Jo, det er uhyre interessant.

Videre fra New York skulle man så tage en tur til Washington for at studere i det amerikanske forsvarsministerium, hvor McNamara indførte systemet, efter at han havde haft overordentlig succes med det på Fordfabrikkerne. Netop forsvarsministeriet er blevet det første ministerium både i USA, i Canada og i England, som har prøvet systemet, og her har vi jo netop problematikken om, at værdien meget vanskeligt kan måles. Man har nogle generaler og så nogle politiske ideer om, hvordan man skal sikre sit land, men det er uhyre svært at måle den faktiske sikkerhedsværdi, som denne form for slagskibe og denne form for flyvere har givet; alligevel er det netop i forsvarsministerierne, man er gået i gang med PPBS-systemet.

Jeg tror, at en rundrejse til de lande, jeg har nævnt, og til de personer, jeg har nævnt, virkelig ville komme Danmark til gode på et eller andet tidspunkt, for jeg tror, at vi alt for længe har haft en uoverskuelig planlægning her i landet. Vi har vel alle haft vor oplevelse dermed, og jeg skal fortælle min.

Min oplevelse med dansk planlægning fik jeg, da jeg for et par år tilbage under den hede- ste narkodebat ville finde ud af, hvad problemet i grunden drejede sig om, og gik op på vort udmærkede bibliotek og spurgte: hvor mange narkomaner er der? Jeg fik at vide, at der var 2.000. Ja, hvad er det, de nu skal have her? Ja, det var 42 mill. kr., de skulle have. For en sikkerheds skyld lavede jeg mig lige et alternativt overblik og sagde:

hvor mange alkoholikere er det, vi har? Ja, det er 80.000. Nå, hvor mange penge er det, de får om året? Ja, det er 9 mill. kr. Altså, 80.000 alkoholikere: 9 mill. kr., 2.000 narkomaner: 42 mill. kr. Men var det muligt på det tidspunkt, sådan som debatten blev kørt herhjemme, at stå frem offentligt og sige, at de 42 mill. kr. til narkomanerne skulle vi ikke give? Det var jo helt umuligt, sådan som planlægningsdebat føres her i landet. Men det er dog et tydeligt billede på, hvad det er for noget, vi går og gør, når vi tror, vi planlægger herhjemme. Der er jo ingen plan for investeringen i et tilfælde som det, jeg her har nævnt.

Jeg skal slutte med at sige, at hvis hr. Simonsens forslag har virket som en inspirator til en debat om alle disse planlægningsproblemer, har det virkelig været gavnligt, at det kom, og så skal han have tak for det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Simonsen): Må jeg indledningsvis takke såvel ministrene som de forskellige partiers ordførere for den, må man vel sige, særdeles positive modtagelse, dette forslag har fået. Jeg må indrømme, at det kan blive meget svært at gå ind i en debat om de mange enkeltpunkter, som har været rejst, fordi debatten jo er kommet til at sprede sig over næsten hele spektret: styringsproblemer, perspektivplanredegørelse, byrdefordeling, socialpolitik, økonomi og til sidst hr. Kurt Brauers rejseplaner.

Men det, der for mig har været særdeles glædeligt ved denne debat, er ikke alene den positive modtagelse, men i og for sig også understregningen af, at det nu er muligt at føre en saglig debat om områder, der har med det sociale at gøre, uden i den forbindelse at blive mistænkt for at være asocial.

I så henseende synes jeg debatten har været ret skelsættende og lover godt for, at vi kan komme videre. For når vi har taget specielt spørgsmålet om børneinstitutioner og plejehjem op, er det netop ud fra den betragtning, som hr. Dahlggaard var inde på, at i henhold til finansministeriets redegørelse af 30. august i år var det de to områder, hvor man hurtigst kunne komme i gang med noget konkret. Hvis vi tager det, der i redegørelsen står f. eks. om folkeskolen, er der jo nævnt argumentationen med, at

[Simonsen.]

det er svært at tage stilling på nuværende tidspunkt, fordi der pågår undersøgelser om folkeskoleuddannelsen i forbindelse med udvidelse af undervisningspligten osv.; der er andre problemstillinger, der skal tages ind. Men i forbindelse med børneinstitutioner og plejehjem er vi parat til at gå i gang, fordi det klart er lagt op i rapporten, hvilke ting det drejer sig om.

Jeg synes også, det har gået som en rød tråd igennem de enkelte ordføreres indlæg, at det er nødvendigt at få slået bremserne i på dette område, og at det kan ske, uden at standarden sænkes. Jeg tror nok, at vi også her må tage i betragtning de udtalelser, som Det økonomiske Råds formand kom med for nylig i Landmandsbankens kvartals-skrift, hvor han satte tal på perspektivplan-redegørelsen, og hvor han bl. a. nævnte, at hvis det skulle gå, som redegørelsen forudsatte, ville man i 1985 med det samme direkte beskatningsgrundlag komme op på en momsprocent på 45. Det er en kraftig understregning af, at ingen i virkeligheden har lyst til og mulighed for overhovedet at køre videre ad den vej, som vi for øjeblikket bevæger os på.

Socialministeren gav i og for sig principiel tilslutning til de enkelte punkter, men det fremgår klart af ministerens indlæg, at der måske kan være lidt forskellige opfattelser af, hvor stramt disse ting skal fastlægges. Men det er jo en ting, vi kan diskutere i det udvalg, som forhåbentlig kommer til at arbejde med denne sag.

Men når socialministeren siger, at hun er bange for, at der skal blive alt for forenklede normer og standarder, for vi skulle gerne nå frem til, at der i hvert fald er legepladser, vil jeg gerne slå fast, at det er vel netop det, der er karakteristisk for debatten, for mens man for 25-30-40 år siden kunne have stor tvivl om, hvordan en institution kunne komme til at se ud, så tror jeg ikke, der er nogen, der i 1972 overhovedet ville forestille sig at bygge en børneinstitution uden en legeplads. Vi bygger selvfølgelig ud fra den tid, vi lever i. Det, der er problemet, er, at vi i og for sig bygger med henblik på de kommende år, ikke hvad der er aktuel mulighed for. Problemet er for mig at se i og for sig ikke det at undgå at sænke standarden på disse områder, for jeg tror ikke,

det vil ske; det har vi også befolkningen som garant for, fordi den ønsker, at der skal være en standard af et vist omfang.

Jeg vil gerne i den forbindelse komme med en kommentar til fru Inge Fischer Møller, som nævnte, at hun måske var en smule skeptisk, fordi det kunne være svært at finde de enkelte konkrete ting frem, hvor man kunne ændre på standarden. Dét må jeg sige, at hvis man f. eks. tager vejledningen om projektering af daginstitutioner for børn og unge, kan man godt, når man går den igennem, sige: nå ja, men er det ikke i og for sig naturligt, alt, hvad der står her? Men det, der for mig er det alvorlige i denne sag, er, at der står 30 sider om, hvordan man skal opføre en institution; og som det er anført af Kommunernes Landsforening sidste sommer, er det alle disse krav, der i sig selv virker oppustende på den økonomiske aktivitet.

Det er rigtigt, at det er svært at tage et enkelt punkt ud, men jeg tror til gengæld, det er vigtigt at blive enige om, at alle punkterne lagt sammen får det hele til at gå for vidt, får oppustningen til at gå stadig videre, og det er der ikke mulighed for ud fra den for os helt afgørende betragtning, at der også kommer et spørgsmål om lighedsprincippet ind i billedet.

Hr. Dahlgaard nævnte kødannelserne, og jeg er enig i betragtningerne omkring dette, for vi kan selvfølgelig godt bygge paladser til en minoritetsgruppe i samfundet, og de, der er så heldige at komme ind i disse paladser, kan være glade og lykkelige, men hvad med alle dem, der står udenfor, står på ventelisterne? Hvad med alle de husmødre, som gerne vil ud på arbejdsmarkedet, men ikke kan komme derud, fordi de ikke kan få deres børn på børneinstitution? Det, der for mig er afgørende, inden vi diskuterer en videreførelse af standarden, er, at vi i hvert fald kommer i den situation, at vi kan dække behovet for den enkelte i samfundet.

Må jeg sige til socialministeren, der siger, at der må være tale om en misforståelse i forbindelse med plejehjemmene, at det er da muligt, at spørgsmålet ikke er udtrykt godt nok. Det, jeg tænker på, er spørgsmålet om bygge- og boligudgifterne i forbindelse med plejehjemmene i forhold til de beskyttede boliger. Ordet refusionsprocent

[Simonsen.]

er nok det, der skaber forvirringen. Jeg er fuldstændig klar over, at det for de beskyttede boligernes vedkommende er en form for statstilskud, ikke en refusion i ordets tekniske forstand, men vi må i hvert fald — det håber jeg vi kan blive enige om — gøre os klart, at der fra det offentliges side er forskel på det økonomiske tilskud, som man yder til etablering af plejehjem, og det, man yder til etablering af beskyttede boliger. Det er i sig selv en uheldig omstændighed, også ud fra betragtningen om, hvordan man i det hele taget ud fra et socialpolitisk synspunkt kan løse alderdomsproblemet bedst muligt for den enkelte.

Jeg er, ligesom jeg har forstået andre er det, meget glad for den tale, som budgetministeren holdt. Det blev i for sig en slags programerklæring. Jeg håber, at budgetministeren vil få held til at føre denne programerklæring ud i livet, for det tror jeg vil være afgørende ikke alene for det område, vi diskuterer her, men for alle områder inden for den offentlige sektor. Der lå måske i budgetministerens bemærkninger sådan lidt undskyldninger, man kunne jo ikke nå det hele på én gang. Nu arbejdede man med de 3-årige budgetplaner. Jeg vil da gerne i den forbindelse sige, at den tidligere regering i og for sig har givet den nye regering et godt oplæg med hensyn til at løse de kontante problemer, som vi taler om her, for i den redegørelse, som er afgivet fra finansministeriet den 30. august 1971, står der klart, at man har sat arbejdet i gang i socialministeriet omkring disse ting, og man søger at fremskynde arbejdet mest muligt, således at der kan blive sendt et cirkulære ud så hurtigt som muligt, men at cirkulæret inden da skal forelægges det pædagogiske nævn. Det var altså august måned, denne erklæring blev afgivet. Vi befinder os nu i januar i det følgende år, og der har i og for sig ikke været nogen grund til at sinke denne side af sagen. Der har været et godt oplæg, og hvis viljen virkelig er til stede, synes jeg, disse ting må kunne ordnes hurtigt.

Socialministeren nævnte til slut, at arbejdet var i gang i socialministeriet. Det glæder mig at høre. Det vil altså sige, at det ikke er gået i stå, men det afgørende er, at

dette arbejde bliver afluttet, så vi kan komme videre.

Må jeg videre sige til budgetministeren, at vi tager hans tale som et tilsagn om, at man ikke alene vil være med til at behandle de problemer, vi har har rejst, på en positiv facon, men at man selvfølgelig omgående vil sætte en kulegravning i gang af de øvrige offentlige områder. Sådan må jeg forstå budgetministerens tale

Jeg har i og for sig allerede svaret fru Inge Fischer Møller med hensyn til spørgsmålet om, hvor svært det er at komme til bunds i disse ting, men det må være helheden, vi ser på. Vi kan vel alle sammen være enige om, at det drejer sig ikke om her at skabe dårlige institutioner for borgerne, det er da klart. Men man kan måske også stille det spørgsmål, som det var væsentligt at få en debat i gang om: hvad er det egentlig, der skal til, for at den enkelte borger har mulighed for at trives i forbindelse med et institutionsophold? For det er jo ikke sikkert, at det er de store springvand i gården, de flotte marmorgulve osv.; det er ikke sikkert, at det er det, der får den enkelte til at trives bedre. Det, det må dreje sig om, er, at der etableres et miljø, som menneskeligt set giver den største mulighed for, at den enkelte, uanset om det nu er et barn i en børneinstitution eller en ældre på et plejehjem eller en anden form for alderdomsinstitution, kan trives det pågældende sted, kan være menneske det pågældende sted.

Hr. Dahlgaard tangerede andre områder, som vi ikke har været inde på, men som har tilknytning til det, vi diskuterer, nemlig spørgsmålet om uddannelse og aflønning, og jeg kan sige, at jeg er enig med ham heri. Jeg vil gerne føje til, at vi kommer heller ikke uden om diskussionen om at få etableret f. eks. en uddannelse af hjælpere til børneinstitutionerne. Nu har vi forøget uddannelsen for fritidspædagogerne, og det kan der være mange fornuftige argumenter for, men det er meget vigtigt efter min opfattelse samtidig at få opbygget en hjælperuddannelse, som vi f. eks. kender det på sygehusområdet, en kortvarig uddannelse, som ikke alene unge, men også mennesker langt op i årene kunne tage og derigennem være til stor gavn på en sådan institution. For det er

[Simonsen.]

ikke nok, at man rent teknisk er i stand til at behandle mennesker på den rigtige måde, det primære er vel også her, at man menneskeligt set skal kunne behandle de mennesker, der kommer på institutionerne, på en rigtig måde. Derfor vil jeg håbe, at man også i regeringen vil se på spørgsmålet om at få etableret en sådan uddannelse til aflastning af den anden uddannelse, så vi på den måde kan komme til at spare penge til personale på disse institutioner, uden at der bliver tale om en sænkning af standarden.

Jeg kan forstå, at hr. Kurt Brauer allerede er blevet manuduceret af hr. Poul Dam efter finanslovdebatten her i tinget inden jul, for det var en væsentlig mere fornuftig tale, en mere realistisk tale, han holdt, end man måske havde regnet med. Om end der var lidt kritiske bemærkninger hist og her, forstår jeg hr. Kurt Brauer sådan, at der dog er mulighed for at gå ind i et sagligt og realistisk arbejde.

Når hr. Kurt Brauer nævner, at han er mindst sympatisk stemt over for spørgsmålet om, at kommunerne skal have overdraget bemandingsreglerne for børneinstitutionerne, så vil jeg da gerne sige, at jeg forstår ikke, hvorfor der skulle være andre regler her end dem, vi har for plejehjemmenes vedkommende, hvor det for øjeblikket er sådan, at kommunerne selv kan normere personale.

Jeg skal som sagt slutte med at takke for den meget positive modtagelse. Jeg håber, at forslaget kan være udgangspunktet for et sagligt og et hurtigt udvalgsarbejde. Dette, at ikke mindre end to ministre er gået op på talerstolen for at besvare sagen, betragter vi som et udtryk for den alvor, hvormed regeringen vil behandle denne sag. Derfor vil jeg gerne foreslå, at dette forslag bliver behandlet i et særskilt udvalg. Jeg tror, det vil være farligt at behandle det i et af de faste udvalg, hvor det kan komme til at vente. Jeg vil gerne henstille, at man får det i et særskilt udvalg, hvor vi hurtigst muligt kan komme i gang med arbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om beskæftning til kommunerne af faste ejendomme [af Henry Christensen m. fl.]

og

forslag til lov om ændring af lov om beskæftning til kommunerne af faste ejendomme. (Loft over grundskyldpromillen) [af Juul-Madsen m. fl.]

Valgt blev: *Erhard Jakobsen, Albertsen, Alsing Andersen, Gorrsen, Ove Hansen, Axel Ivan Pedersen, Bent Sørensen, Maigaard, Henning Philipsen, Juul-Madsen, Flemming Jensen, H. C. Toft, Enggaard, Henry Christensen, Jens Chr. Christensen, Gunnar Jensen og Nordqvist.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Efter at *Niels Andersens* hverv som midlertidigt medlem af folketinget er ophørt, har vedkommende gruppe udpeget *Knud Østergaard* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om konsulære forbindelser. Den pågældende er her efter valgt.

Medlem af folketinget *Lembourn* har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for kulturelle anliggender at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren forsøge at finde en løsning på problemerne omkring Rungstedlund, således at området og bygningerne kan bevares for offentligheden?“

Medlem af folketinget *Lowzow* har meddelt mig, at han ønsket til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren tage initiativet til at ændre sammensætningen af stipendienævnene i folkeskolen?“

[Formanden.]

Disse spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Mette Madsen har meddelt mig, at hun ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvordan vil statsministeren sikre, at kancellistilen afskaffes i lovgivningen, og at henvendelser til borgerne skrives i en let læselig og venlig form?“

Dette spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 26. januar 1972.

Folketingets næste møde afholdes ifølge de lagte planer tirsdag den 18. januar kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om luftfart.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om grundejerbidrag til offentlige veje. (Vejbidragslov).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et institut for almen medicin [af Nathalie Lind m. fl.].

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om fastsættelsen af offentlige standarder og normer for det offentliges serviceydelser [af Simonsen m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.40.

Efter mødet fredag den 14. januar indkaldte folketingets formand folketinget til møde lørdag den 15. januar 1972 kl. 16.00 i anledning af Kong Frederik den Niendes død.